

Lisätietoja

toimialajohtaja Eija Rieppo p. 050 554 0717, toimialajohtaja Susanna Wilen p. 050 387 7942

ESITYS

Ikäneuvola toiminnan laajentaminen nähdään tärkeänä asiana ja toiminnan laajentamista edistetään hyvinvointialueella. Aluehallitus/aluevaltuusto merkitsee saadun tiedoksi aloitteet ja aloitteiden käsittelyssä edetään selostusosassa olevan mukaisesti.

SELOSTUS ASIASSA

Heinäveden, Ilomantsin, Joensuun, Juuan, Kiteen, Kontiolahden, Lieksan, Liperin, Nurmeksen, Outokummun, Polvijärven, Rääkkylän ja Tohmajärven vanhusneuvostot on tehneet aloitteen 22.11.2022 Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen hallitukselle ja edelleen hyvinvointialueen valtuustolle aloitteen vanhusten ikäneuvolajärjestelmän käyttöönotosta mahdollisimman pian kaikkiin maakunnan kuntiin.

Aloitteessa tekijät esittävät asian valmistelun aloittamisen välittömästi ja esittävät, että tämä asia olisi mainittuna Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen vuoden 2023 talousarviokirjassa valmistelun aloittamisena. 8.12.2022 on vastattu aloitteen allekirjoittajalle, Pentti Vainiopäälle, että aloitteen valmistelu on aloitettu ja vastauksen saaminen tulee menemään vuoden 2023 puolelle.

Koska palvelu koskee useita toimialueita, vastausta aloitteeseen on valmisteltu eri toimialueiden yhteistyössä: terveys- ja sairaanhoitopalvelut, ikäihmisten palvelut sekä TulSote-hanke.

Vanhuspalvelulain (Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista, 980/2012) 12 § 1 mom mukaan hyvinvointialueen on järjestettävä ikääntyneen väestön hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä ja itsenäistä suoriutumista tukevia neuvontapalveluja. Palvelut voidaan järjestää ja tarjota esimerkiksi ikääntyneen väestön neuvolatoimintana.

Nykyinen ikäneuvola toimii Siun Sotessa terveys- ja sairaanhoitopalveluissa, kuntoutuksen palvelualueella, geriatrisessa osaamiskeskuksessa. Ikäneuvolan toiminnan tavoitteena on hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, sairauksien ennaltaehkäisy ja varhainen puuttuminen. Ikäneuvolatoiminta on tarkoitettu yli 65-vuotiaalle, kotona asuvalle asukkaalle. Toiminta-alue koko Siun soten alue. Ikäneuvolan työntekijäresurssi koko alueella on 1,5 terveydenhoitajaa, 1 sairaanhoitajaa ja 0,5 fysioterapeuttia, yhteensä kolme työntekijää eri työpanoksista koostuen.

Ikäneuvolatoimintaa on kehitetty Siun soten aikana olemassa olevien resurssien rajoissa. Kehittämisessä on huomioitu Siun soten strategian tavoitteet, joista tärkeimpänä terveyden edistäminen, ennaltaehkäisy, varhainen puuttuminen, lisäksi toimintojen vaikuttavuus ja tasapuoliset palvelut koko Siun soten alueelle.

Neuvolassa on kehitetty terveyttä edistävää ja sairauksien ennaltaehkäisevää toimintaa. Kehitystyötä on tehty yhdessä terveysasemien kanssa liittyen prosessinomaiseen elintapaohjaukseen (Niinivaara, Kitee, Kesälahti, Tohmajärvi ja Rääkkylä). Elintapaohjauksella on todettu olevan myönteinen vaikutus muistisairauksien esiintyvyyteen ja sen avulla voidaan vaikuttaa muistisairauden ehkäisyyn. Strategian mukaisesti digitalisaatiota ja etävastaanottotoimintaa on kehitetty systemaattisesti, mikä on mahdollistanut muun muassa koronan aikana lähes kaikkien toimintojen jatkamisen etäpalveluna.

Ikäneuvola tuottaa terveyttä edistäviä ja ennaltaehkäiseviä palveluita seuraavasti:

- Ikäihmisten terveystapaamiset. Terveystapaamiset sisältävät alkukartoituksena omaolo- ja hyvinvointitarkastuksen, sekä elintapaohjausta yksilöllisten tarpeiden mukaan
- Omais- ja perhehoitajien lakisääteiset hyvinvointi ja terveystarkastukset (ikäihmistä hoitaville omaishoitajille), kohderyhmänä ovat kaikki Siun soten alueella työskentelevää perhe- ja omaishoitajaa. Siun sotessa (18.3.2023) on 1154 omaishoitajaa ja 37 perhehoitajaa.
- Intoa elämään hyvinvointikurssit niin lähi- kuin etäkursseilla
- Yleisötilaisuudet terveyteen liittyvien teemojen ympärillä
- Uniryhmät, lääkkeetön unettomuuden hoito

Aloitteen tekijät hakevat vielä matalamman kynnyksen palvelua ikääntyneille maakunnan alueella. Tulevaisuuden sote-keskushankkeessa kehitetään aloitteen tekijöiden tarkoittamaa toimintaa ”Ikäneuvona”. Ikäneuvo on iäkkäiden palvelujen toimialueella tuotettavaa palvelua. Ikäneuvon osalta on tulevaisuuden sote-keskushankkeessa pilotoitu kehittäjäosiosionien työtä terveysasemilla, tehty niin sanottua etsivää vanhustyötä kampanjalla ”Hei ikäihminen, mitä siulle kuuluu”, on lähdetty lisäämään sosiaalihuoltolain mukaista päivätoimintaa, valmistellaan sähköisen palvelutarjottimen käyttöönottoa sekä pyritään lisäämään ohjausta hyvinvointipisteillä iäkkäitä tekemään OmaOlo-palvelussa terveystarkastuksia. Näiden kehittämishankkeiden kautta pyritään tarjoamaan muun muassa helpommin erilaisia paikkoja, joissa ikääntyneet voivat saada tuotua omia tarpeitaan esille. Kehittäjäosiosioni-pilotin aikana eri yhteydenotot koskivat suurimmaksi osaksi erilaisten Kela- hakemusten tekemistä, kuljetuspalvelujen hakemista, sopivan asunnon etsimistä ja taloudellisen tuen selvittämistä sekä toimeentulotuen hakemista. Osana ikäneuvo-palvelua voidaan pitää Seniorineuvonta Ankkurin toimintaa sekä omais- ja perhehoidonkeskuksen toimintaa.

Terveyden ja hyvinvoinnin eristäminen sekä iäkkäiden toimintakyvyn tukeminen ovat keskiössä vanhuspalvelulain (Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista, 980/2012) lain mukaisessa toimintaohjelman valmistelussa vuosille 2023–2026. Lain mukainen toimintaohjelma on tarkoitus saada hyväksytyksi 13.6.2023 aluevaltuuston kokouksessa.

Geriatrinen osaamiskeskus lisää kevään 2023 aikana yhden terveydenhoitajan henkilöresurssin ikäneuvolatoimintaan. Resurssi mahdollistaa tasapuolisemmin kaikkien palveluidemme saatavuuden ja uusien toimintojen kehittämisen hyvinvointialueella, mikä ei ole ollut nykyisillä voimavaroilla mahdollista. Yhden henkilötyövuoden lisäys on merkittävä parannus toiminnan kehittämiseksi ja maakunnallisen yhdenvertaisuuden toteutumiseksi nykyisessä ikäneuvolatoiminnassa. Terveydenhoitajan henkilöresurssi sijoittuu pohjoisen alueelle (Juuka, Nurmes, Lieksa). Tämä työpanoksen lisäys auttaa edistämään tehokkaammin Finger-tutkimukseen perustuvaa aivoterveysten edistämistä, mikä ei ole ollut nykyisillä resursseilla suunnitellussa laajuudessa mahdollista.

Uutena toimintona kehitetään Aivoterveys-ryhmiä, jotka perustuvat Finger-tutkimuksen mukaiseen toimintamalliin. Asiakkaat ryhmiin ohjautuvat Finger muistisairauksien riskitestin kautta.

Toimintojen kehittämistä jatketaan edelle luetun mukaisesti ja mahdolliset muutokset huomioidaan talousarvioiden laadinnan yhteydessä. Toimintaa kehitetään jatkossa myös kesäkuussa 2023 hyväksyttävän palvelustrategian ja palveluverkon tuomissa raameissa.

Kiitämme aloitteen tekijöitä tärkeän asian esille nostosta ja toivomme että yhdessä kehitämme toimintaa mahdollisimman sujuvaksi ja tutkittuun tietoon perustuvasti, ikäihmisten parhaaksi.

Joensuu, 27.3.2023

Eija Rieppo

Ikäihmisten toimialuejohtaja

Susanna Wilén

Terveys- ja sairaanhoitopalvelujen
toimialuejohtaja